J TOLOO E BEHDASHT, School of Public Health, Yazd Shahid Sadoughi Univ Med Sci

ORIGINAL ARTICLE

Received:2022/04/30 *Accepted:2022/09/01*

Identifying the Effective Factors on the Development of Health-Oriented Leisure Times of Farhangian University

Hamed Ahmadi(P.hD.)[1], Rasool Nazari(P.hD.)[2], Mansoor Dehghan Manshadi(P.hD.)[3]

1.P.hD. s, of sport management, Isfahan (Khorasgan) Branch, Islamic Azad University, Isfahan, Iran.
2. Corresponding author: Associate Professor, Department of Sport management, Isfahan (Khorasgan) Branch, Islamic Azad University, Isfahan, Iran. E-mail: nazarirasool@yahoo.com Tel: 09133680240
3.Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Farhangian University, Iran.

Abstract

Introduction: Farhangian University as a training agent and custodian of education human resources will play an effective role in the future development of the country. The present study aims to identify the factors affecting the development of health-oriented leisure in Farhangian University.

Methods: The present qualitative study aims to discover the effective factors and in-depth interviews were used as data collection tools. The researcher interviewed the participants working in Farhangian University who were purposefully selected. After fully transcribing the interviews and extracting the key sentences, 27 theoretical saturations were obtained in the interview and continued until interview 29 for more assurance. Data analysis was performed by content analysis method and coding method. To evaluate the validity of the study, the criteria of acceptability, transferability, and verification and for the reliability of the study, the reliability of the codings were evaluated and approved.

Results: The findings indicate that 49 primary codes were classified into 15 sub-categories and 6 main categories, including cultural norms, economic events, effective governance, legal guarantee, sociability, and digital lifestyle.

Conclusion: Education and training, by being on the right path, can raise a generation for today and the future, so that the society becomes a reliable place for the people of the society to live. Without taking into account the role of teachers, this goal is illusory, so providing the conditions for leisure activities in Farhangian University will lead to their growth and excellence and ultimately lead to the improvement of the country's educational system.

Key words: Extracurricular Activities, Farhangian University, Health-Oriented, Leisure, Students.
Conflict of interest: The authors declare that there is no conflict of interest.

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-10-10]

[DOI: 10.18502/tbj.v21i3.10897]

This Paper Should be Cited as:
Author: Hamed Ahmadi, Rasool Nazari, Mansoor Dehghan Manshadi. Identifying the Effective Factors on the Development of Health-Oriented …..…….Tolooebehdasht Journal. 2022;21(3):41-52.[Persian]

شناسایی عوامل موثر بر توسعه اوقات فراغت سلامت محور در دانشگاه فرهنگیان

نویسندگان : حامد احمدی[۱]، رسول نظری[۲]، منصور دهقان منشادی [۳]

۱. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اصفهان (خوراسگان)، اصفهان، ایران.

۲. نویسنده مسئول :دانشیار، مدیریت ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اصفهان (خوراسگان)، اصفهان، ایران.

تلفن تماس : ۰۹۱۳۳۶۸۰۲۴۰ Email :nazanirasool@yahoo.com

۳. استادیار گروه علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان، ایران.

طلوع بهداشت

دو ماهنامه علمی پژوهشی
دانشکده بهداشت یزد
سال بیست و یکم
شماره سوم
مرداد و شهریور
شماره مسلسل: ۹۳

تاریخ وصول: ۱۴۰۱/۰۲/۱۰
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۶/۱۰

چکیده

مقدمه: دانشگاه فرهنگیان به عنوان عامل تربیت کننده و متولی نیروی انسانی آموزش و پرورش نقش موثری را در آینده‌سازی کشور ایفا خواهند نمود. هدف پژوهش حاضر شناسایی عوامل موثر بر توسعه اوقات فراغت سلامت محور در دانشگاه فرهنگیان می‌باشد.

روش بررسی: پژوهش حاضر با رویکرد کیفی به کشف عوامل موثر می‌پردازد؛ از مصاحبه عمیق به عنوان ابزار جمع‌آوری اطلاعات استفاده گردید. محقق در مصاحبه‌ها با مشارکت کنندگان متنوع و برگزیده شاغل در دانشگاه فرهنگیان که به‌صورت هدفمند انتخاب گردیدند؛ به مصاحبه پرداخت. پس از پیاده سازی کامل مصاحبه ها و استخراج جملات کلیدی، در مصاحبه ۲۷ اشباع نظری حاصل شد و برای اطمینان بیشتر تا مصاحبه ۲۹ ادامه یافت. تحلیل داده ها با روش تحلیل محتوا و به‌کارگیری شیوه کدگذاری انجام گرفت. برای ارزیابی اعتبار پژوهش، معیارهای مقبولیت، انتقال‌پذیری و تأیید پذیری و برای قابلیت اطمینان پژوهش نیز اطمینان پذیری کدگذاری‌ها ارزیابی و مورد تائید قرار گرفت.

یافته‌ها: یافته‌ها بیانگر آن است که ۴۹ کد اولیه، در ۱۵ زیر طبقه و ۶ طبقه شامل هنجارهای فرهنگی، رویدادهای اقتصادی، حکمرانی موثر، ضمانت قانونی، جامعه‌پذیری و سبک زندگی دیجیتالی دسته‌بندی شد.

نتیجه گیری: آموزش و پرورش با قرارگیری در مسیر درست می‌تواند نسلی برای امروز و آینده پرورش دهد تا جامعه به مکانی قابل اطمینان برای زندگی افراد جامعه تبدیل گردد؛ بدون در نظر گرفتن نقش معلمان این هدف واهی است بنابراین فراهم کردن شرایط فعالیت فراغتی در دانشگاه فرهنگیان سبب رشد و تعالی آنان و در نهایت سبب اعتلای نظام آموزشی کشور خواهد شد.

واژه‌های کلیدی: اوقات فراغت، دانشجویان، دانشگاه فرهنگیان، سلامت محور، فعالیت‌های فوق برنامه

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-10-10]

[DOI: 10.18502/tbj.v21i3.10897]

مقدمه

معلمان، مهم‌ترین کنشگران نظام آموزشی هستند و ارتقای کیفیت معلمان، عنصر اصلی در بهبود آموزش شناخته می‌شود که با توجه به اسناد نظام آموزش‌وپرورش در ایران، این وظیفه به عهده دانشگاه فرهنگیان می‌باشد (۱). دانشگاه فرهنگیان یکی از موسسات آموزش عالی کشور می‌باشد که شامل بیش از ۹۸ مرکز پردیس در استان‌ها بوده و تنها دانشگاهی می‌باشد که با هدف تربیت معلمان جدید، آن‌ها را با معلمان بازنشسته جایگزین نموده و رسالت این دانشگاه بهسازی این سنت مولد و موثر می‌باشد (۲). بنابراین دانشگاه فرهنگیان با ایجاد اصلاحاتی در تربیت معلم می‌تواند اقدامات اساسی تحولی در نظام آموزشی ایجاد نماید (۳). تحقق اهداف دانشگاه فرهنگیان با توجه به تنوع آن‌ها، فقط از روش اجرای برنامه‌های درسی رسمی، ممکن نمی‌باشد، در این میان نقش برنامه‌های فرهنگی و اجتماعی می‌تواند به عنوان برنامه‌های مکمل مورد توجه قرار گیرد (۴). اوقات فراغت به منزلهٔ پدیدهٔ اجتماعی، در الزامات و ضرورت‌های اجتماعی درگیر شده است و می‌تواند به مثابهٔ تجسمی از اصول کلی زندگی به حساب آید. با توجه به ویژگی‌های مختلف ملل جهان و رویکردهای گوناگون برای بررسی و مطالعه فعالیت‌های فراغتی آن‌ها می توان گفت، فضای تعریفی مفهوم اوقات فراغت در حال گسترش بوده و انتظارات در حال رشد افراد و حکومت ها موجب شده که این مفهوم دارای خصوصیات و کارکردهای گوناگون نیز گردد، لذا این روند عملاً موجب پیچیدگی جایگاه و شیوه های اجرای آن در فرهنگ‌های متفاوت شده است (۵). از اساسی‌ترین نیازهای یک جامعه، توجه به سلامت و بهداشت روانی و جسمانی قشر دانشجو می‌باشد زیرا دانشجویان آینده‌سازان جامعه می‌باشند و سلامتی آن‌ها ضامن پیشرفت و ارتقای سطح علمی هر جامعه خواهد بود (۶). شواهد اخیر حاکی از ارتباط فعالیت‌های اوقات فراغت در بهبود و توسعه مهارت‌های بازتاب می باشد و تحت عنوان فعالیت‌های داوطلبانه خارج از برنامه کلاس به رشد شخصی، شغلی و اجتماعی کمک می‌کنند (۷). اوقات فراغت فواید روان‌شناختی را مهیا می‌کند و در اوقات فراغت فعالیت‌های روان‌شناختی به همان اندازه اثرگذار هستند که فعالیت‌های فیزیکی مهم‌اند (۸). مطابق دیدگاه روانشناسی، انسان در ایام فراغت درصدد یافتن پاسخ به نیازهای اساسی خود می‌باشد، یا به دنبال تفریح و سرگرمی است یا اینکه در جستجوی آرامش جسمی و روحی، استراحت و رهایی از یکنواختی می‌باشد (۹). فعالیت‌های اوقات فراغت بر رشد فکری، عاطفی، اجتماعی و بین فردی تأثیر مثبت گذاشته و به درک بهتر اهمیت مهارت‌های تفکر انتقادی، مدیریت زمان و شایستگی علمی و فکری کمک می‌کند (۱۰). این گونه فعالیت‌ها فرصت‌هایی می‌باشد که فرد مسئول وظیفه‌ای ندارد و همه چیز به تمایلات شخصی فرد وابسته است(۱۱). بهبود روحیه، احساس نشاط و سلامتی، رفع خستگی و تناسب‌اندام از اهداف شرکت‌کنندگان در فعالیت‌های اوقات فراغت ورزشی می‌باشد (۱۲). فراغت به وضعیت ذهنی درک شده توسط افراد اطلاق می‌گردد که در آن حالت، فرد این احساس را دارد که در رهایی ذهنی و فراغت قرار گرفته است و فعالیت‌های اوقات فراغت با کاهش سطح خستگی و فرسودگی و انجام فعالیت‌های انگیزشی ارتباط دارد (۱۳). فعالیت‌های فراغتی می‌تواند با کاهش خستگی، صدمات روانی

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-10-10]

[DOI: 10.18502/tbj.v21i3.10897]

و جسمانی ناشی از هیجانات مداوم کار و انجام وظایف اجتماعی را جبران نماید و با تفریح، کسالت ناشی از یکنواختی کار روزمره را برطرف نموده و فرصتی برای بازیابی قوا و همچنین پرورش استعدادهای ذهنی، جسمی و عاطفی فرد مهیا می‌سازد (۱۴). از جمله اهداف فعالیت‌های اوقات فراغت، شکل‌گیری اخلاقی شخصیت و انگیزه‌های مهم اجتماعی، آگاهی سیاسی و فعالیت اجتماعی، نظم آگاهانه و فرهنگ رفتار، احساس عدالت و مسئولیت مدنی و همچنین سازماندهی فعالیت‌های مختلف عملی (شناختی، کارگری، فنی، زیبایی شناختی، جسمی و ورزشی) که به رشد کامل فرد یاری می‌رساند (۱۵). فعالیت‌های اوقات فراغت باعث کاهش استرس، اضطراب و فرسودگی شغلی و اثرات آن بر سلامت روانی و جسمی می‌شود (۱۶). همچنین ورزش کردن مطلوب در روز های فراغت باعث سلامت جسم و روح، بهبود روابط اجتماعی می‌شود (۱۷). مشارکت در فعالیت‌های فراغتی از جمله روش‌های دانشجویان برای مقابله با استرس می‌باشد و از نظر سازگاری روانی - اجتماعی در پیشرفت تحصیلی و شغلی دانشجویان بسیار مفید می‌باشد (۱۸). توسعه فعالیت‌های فراغتی در دانشجویان به تربیت و تأمین نیروی انسانی متخصص و درعین حال سالم و شاداب کمک نموده و باعث بهبود کیفیت زندگی دانشجویی می‌شود و همچنین آماده‌سازی آنان برای ساختن آینده کشور اهمیت ویژه‌ای دارد (۱۹). بیکاری و نبودن تنوع و تفریح کارکنان موجب آسیب رساندن به سلامتی روح و روان و نیز نبود شادابی در محیط کار می‌شود (۲۰). اجرای این فعالیت‌ها توسط دانشگاه‌ها، پیشرفت دستاوردهای علمی و همچنین غنی‌سازی اجتماعی و عاطفی را آسان می‌کند (۲۱). و اهمیت اوقات فراغت بر کسی پوشیده نیست، به‌ویژه در دانشگاه به عنوان مهم‌ترین سازمان تاثیرگذار بر سایر نهادهای جامعه و مهمترین رسالت دانشگاه فرهنگیان، آموزش و تربیت معلمان متخصص و با انگیزه می‌باشد. با توجه به نقشی که معلمان در پرورش افراد جامعه دارند، مطمئناً معلمان متخصص و با انگیزه و دارای سلامت روحی و جسمانی، افراد شایسته‌تری به جامعه تحویل می‌دهند. رشد خلاقیت‌ها و پرورش استعدادهای دانشجویان در زمینه‌های مختلف با شناسایی قابلیت‌ها و توانایی‌های آنان، فراهم آوردن امکانات موردنیاز و سازماندهی فعالیت‌ها، در راستای ارتقا سطوح کیفی پرورشی دانشجو معلمان با فعالیت فراغتی مهیا می‌شود. توسعه فعالیت‌های اوقات فراغت در دانشگاه فرهنگیان همانند سازمان‌های دیگر متاثر از عوامل فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، فناوری، زیست محیطی و ... خواهد بود که از بیرون محیط سیستم دانشگاه فرهنگیان ورود خواهد کرد و بیشتر این عوامل از جنبه‌های کلان کشور سرچشمه می‌گیرد و با استخراج این عوامل این امکان برای مسئولین، سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان دانشگاه فرهنگیان فراهم خواهد شد که با استفاده از این عوامل فرصت‌های مناسب شناسایی و نسبت به تقویت و جاری سازی آن اقدام شود و همچنین تهدیدات محیطی نیز شناسایی گردد تا نسبت به حذف و یا کم کردن اثرات آن با استراتژی‌های مناسب سالم‌سازی جامعه مورد بحث محقق گردد. با بررسی هایی که محقق در خصوص پیشینه ها صورت گرفته است نواوری این پژوهش در آن است که در این تحقیق برای اولین بار است که شناسایی عوامل موثر اوقات فراغت با رویکرد سلامتی در دانشگاه فرهنگیان محقق می‌گردد و با توجه به منحصر به فرد بودن این

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-10-10]

[DOI: 10.18502/tbj.v21i3.10897]

دانشگاه در بین سایر دانشگاه های کشور نواوری را چند برابر می کند مضاف بر آن در این کار به دلیل اینکه به دنبال اکتشاف عوامل موثر می‌باشد و بر مبنای معرفت شناسی، هستی شناسی و روش شناسی از پارادایم تفسیری تبعیت می‌نماید. لذا رویکرد پژوهش کیفی است و استراتژی که بتواند نیاز پژوهش را برآورد کند تحلیل محتوا و استفاده از خلاصه سازی و کدگذاری مصاحبه خبرگان است. حال محقق در تحقیق حاضر به دنبال پاسخگویی به این سؤال است که عوامل موثر بر توسعه اوقات فراغت سلامت محور در دانشگاه فرهنگیان کدامند؟

روش بررسی

پژوهش حاضر با رویکرد کیفی به دنبال کشف مقوله‌های اصلی و فرعی عوامل موثر توسعه فعالیت‌های اوقات فراغت سلامت محور در دانشگاه فرهنگیان است؛ از مصاحبه با به‌کارگیری سؤالات باز به عنوان ابزار جمع‌آوری اطلاعات استفاده گردید. در انجام مصاحبه‌ها، محقق با مشارکت کنندگان برگزیده از سرتاسر ایران شامل استان‌های آذربایجان شرقی، اصفهان، بوشهر، تهران، چهارمحال و بختیاری، خراسان جنوبی، خوزستان، زنجان، سیستان و بلوچستان، فارس، قزوین، قم، کرمان، گلستان، مازندران و هرمزگان که در دانشگاه فرهنگیان شاغل بوده‌اند و همچنین از جنسیت‌های مرد و زن و با سمت‌های اجرایی و مدیریتی در زمینه پژوهش و با حداقل ۵ سال سابقه مرتبط، وارد گفت و گوی هدفمند شدند.

مصاحبه‌ها با هماهنگی قبلی با افراد برگزیده، در محیطی آرام به مدت ۴۰ الی ۹۰ دقیقه با کسب رضایت از آنان به طور کامل ضبط شده است. پس از پیاده سازی کامل مصاحبه ها و استخراج جملات کلیدی، در مواردی که نیاز به بیان توضیحات بیشتر از سوی مصاحبه شونده بود، دو مرتبه به خبره مورد نظر مراجعه گردید. مراحل انجام مصاحبه‌ها و تحلیل داده‌ها به صورت هم زمان انجام گرفت و در نهایت با خلاصه سازی و استخراج کدهای اولیه، در مصاحبه ۲۷ اشباع نظری حاصل شد و برای اطمینان بیشتر مصاحبه ها تا مصاحبه ۲۹ ادامه یافت. صاحب‌نظران و کارشناسان مشارکت کننده در پژوهش به دلیل استفاده حداکثری از ظرفیت های خبرگان در سرتاسر کشور و پراکنش واحدهای دانشگاه فرهنگیان در سرتاسر جغرافیای سرزمینی کشور به‌صورت هدفمند و گلوله‌برفی انتخاب گردیدند و ملاک انتخاب صاحب‌نظران داشتن شناخت نسبت به ادبیات موضوع و اشرافیت بر جامعه در خصوص رصد کردن پدیده محوری پژوهش، بوده است که مطابق با جدول (۱) ویژگی مشارکت‌کنندگان گزارش گردیده است.

تحلیل داده ها با روش تحلیل محتوا و به‌کارگیری شیوه کدگذاری انجام گرفت. برای اعتبار پژوهش مقبولیت، انتقال‌پذیری و تأیید پذیری مورد ارزیابی واقع شد به نحوی که از سه نفر برای تحلیل و کدگذاری استفاده شد و نیز تنوع در انتخاب مصاحبه‌شوندگان حاکی از داشتن مقبولیت در پژوهش است. مرور مکرر مصاحبه ها و استخراج حداکثری و غیر تکراری مطالب، بیانگر انتقال پذیری در پژوهش است. همچنین گزارش تمامی گام‌های فرایند پژوهش واستفاده حداکثری از گروه تحقیق بیانگر رعایت تائیدپذیری در پژوهش است. برای ارزیابی قابلیت اطمینان پژوهش نیز، در حین انجام پژوهش و در جریان کدگذاری ۲۰ درصد مصاحبه‌ها در بازه زمانی دوهفته‌ای، مجدد مورد کدگذاری و تحلیل قرار گرفت و مقایسه نتایج دو

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-10-10]

[DOI: 10.18502/tbj.v21i3.10897]

بازه زمانی بیانگر آن بود که مقدار عددی قابلیت اطمینان باز آزمون مصاحبه‌های این پژوهش برابر ۰/۹۲ است که اطمینان پذیر بودن کدگذاری‌ها را روشن می‌سازد. ضمنا پژوهش حاضر برگرفته از رساله دکتری ، با کد اخلاق IR.IAU.KHUISF.REC.1400.171 در دانشگاه آزاد اسلامی اصفهان به تصویب رسیده است.

جدول۱: ویژگی‌های جمعیت شناختی مشارکت کنندگان پژوهش

جنسیت		وضعیت سن (سال)				وضعیت تحصیلی		سابقه کار مرتبط با تحقیق (سال)				جایگاه خبرگان	
مرد	زن	۳۰-۴۰	۴۰-۵۰	۵۰-۶۰	کارشناسی ارشد	دکتری	۵-۱۰	۱۰-۱۵	۱۵-۲۰	۲۰-۳۰	هیئت علمی	مدیریتی-اجرایی
۲۰	۹	۷	۱۷	۵	۹	۲۰	۱۶	۶	۱	۶	۱۳	۱۶

یافته‌ها

محوریت سوالاتی که برای مصاحبه خبرگان مطرح بوده است شامل عوامل فرهنگی و اجتماعی، اقتصادی، قانونی، سیاستگذاری و فناوری موثر بر توسعه اوقات فراغت سلامت محور در دانشگاه فرهنگیان بوده است. برای نمونه به تعدای از پاسخ مصاحبه شوندگان در زیر اشاره می‌گردد.

یکی از مصاحبه شوندگان در خصوص تاثیر عوامل فرهنگی بر توسعه اوقات فراغت دانشگاه فرهنگیان اینگونه مطرح می کند که از منابع قدرت تاثیرگذار در توسعه فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی هر جامعه ای، دانشگاه ها هستند که مرکز تولید و اشاعه علم و فکر و فرهنگ می باشند. دانشجویان قشر جوانی هستند که دارای شور و هیجان دوران جوانی هستند و زمان بیشتری را با رسانه های جمعی ماهواره ای و اینترنتی و بازی ها و سرگرمی های رایانه ای مثل بولوتوس، فیس بوک، تویتر، یوتیوب و ... سپری می کنند.

مصاحبه شونده دیگری نیز در خصوص عوامل اقتصادی تاثیرگذار بر توسعه فعالیت های اوقات فراغت دانشگاه فرهنگیان اینگونه بیان می کند که نابرابری‌های اقتصادی از زمرۀ مهم‌ترین معضلات جامعه است که از جایگاه ویژه‌ای در بین سایر مسائل اجتماعی برخوردار است.

دانشجویان دانشگاه فرهنگیان نیز که معمولا از طبقات متوسط و پایین جامعه هستند و مشکلات معیشتی خانواده ها سبب در اولویت نبودن برنامه های فوق برنامه و فراغتی در سبد خانوار شده است که دانشگاه فرهنگیان بایستی هدف گذاری خود را برای چنین مخاطبانی پیش بینی کند.

با تجزیه و تحلیل مصاحبه‌ها با شیوه تحلیل محتوا و رسیدن به اشباع نظری عوامل موثر توسعه اوقات فراغت سلامت محور در دانشگاه فرهنگیان به شرح جدول (۲) در قالب کدهای اولیه و دسته‌بندی به طبقه‌های انتزاعی تر با عنوان زیر طبقه و طبقه طبقه‌بندی شده است.

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-10-10]

[DOI: 10.18502/tbj.v21i3.10897]

جدول۲: کدهای اولیه، زیر طبقه و طبقه عوامل موثر استخراجی حاصل از مصاحبه‌ها

طبقه	زیر طبقه	کد اولیه
هنجارهای فرهنگی	عوامل نفوذ	تاثیر دنیای اینترنت بر سبک زندگی افراد جامعه تاثیر شبکه های اجتماعی بر سبک زندگی افراد جامعه تاثیر برنامه‌های ماهواره‌ای و اینترنتی بر افراد جامعه
	پیشینه تاریخی وفرهنگی ایران	پیشینه تاریخی کشور ایران و تاثیرگذاری بر جامعه ریشه های فرهنگی حاکم بر جامعه اسلامی ایران
	توسعه آموزه های دین اسلام	وجود فرامین دینی واحادیث درجهت غنی سازی اوقات فاغت وجود محدودیت های فرهنگی پرهیز از افراط و تفریط درفعالیتهای اوقات فراغت نقش آموزه های دین اسلام بر فعالیت های اوقات فراغت فعالیت های مبتنی بر اصول و ارزشهای اسلامی و انقلابی
	تاثیر عملیات روانی کشورهای متخاصم با ایران	توجه به تهاجمات فرهنگی غربی تاثیر تبلیغات روانی کشورهای متخاصم ایران با هدف تاثیر بر فرهنگ افراد جامعه تاثیرگذاری مدها و فعالیت های فراغتی از سایر کشورها
رویدادهای اقتصادی	تحریم های بین المللی	تحریم های اقتصادی حاکم در سطح بین المللی بر ایران ارتباط اقتصادی ضعیف با کشورهای همجوار
	وضعیت اقتصادی داخل کشور	تورم موجود در وضعیت اقتصادی کشور نداشتن ثبات اقتصادی در وضعیت اقتصاد داخلی کشور نرخ تورم وگرانی رشدپایین اقتصادی نبودخصوصی سازی در توسعه فعالیت‌های اوقات فراغت هزینه های مشارکت فعالیت‌های اوقات فراغت غنی
	وضعیت معیشت افراد جامعه	درآمد پایین اقشارمختلف جامعه در اولویت نبودن فعالیت‌های اوقات فراغت به دلیل وضعیت معیشتی نامناسب افراد جامعه
حکمرانی موثر	نداشتن ثبات سیاسی	نبود ثبات سیاسی در کشور پرهیز از شعارزدگی و ژست های سیاسی در فعالیت ها سیاسی کاری درساخت زیرساخت ها سلیقه‌ای عمل کردن مدیران به واسطه سیاسی بودن آنان ضعف درارتباطات بین المللی
	حمایت مسئولین در سطح کلان کشور	حمایت مسئولین رده بالا نظام تفکر سیاسیون درحمایت از فعالیت‌های اوقات فراغت نگاه مثبت مسئولین در سطح کلان کشور
ضمانت قانونی	ضعف قوانین در سطح کلان کشور	لحاظ نشدن فعالیت‌های اوقات فراغت به عنوان قانون درکشور نبود ضمانت اجرایی قانون در کشور

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-10-10]

[DOI: 10.18502/tbj.v21i3.10897]

	اصلاح قوانین کشور	بهبود شرایط نظارت بر اجرای قوانین کشور توسعه فعالیت‌های اوقات فراغت باقانون گذاری در سطح کلان کشور
جامعه‌پذیری	شکل گیری روابط مجازی	جایگزین شدن روابط مجازی به جای روابط در فضای واقعی نداشتن آمادگی جامعه در برابر تغییر تغییر سبک زندگی مردم وکمبود تحرک اجتماعی
	همسوسازی جریانات اجتماعی	جایگاه اجتماعی فعالان فعالیت‌های اوقات فراغت همسوسازی جریانات اجتماعی درتوسعه فعالیت‌های اوقات فراغت تنوع قومیتها دربین اقشارجامعه
سبک زندگی دیجیتالی	تغییرات سبک زندگی بواسطه فضای مجازی	تغییر در سبک زندگی مردم به علت ماشینی شدن کم تحرکی مردم به علت استفاده زیاد از فضای مجازی فضای مجازی عامل فقرحرکتی
	جذابیت در تولیدمحتوای برنامه های مجازی	جذابیت برنامه های اوقات فراغت تمایل افراد جامعه به برنامه های فوق برنامه به علت جذابیت زیاد نقش فناوری در مدیریت زمان در خصوص اجرای برنامه ها استفاده از بازی های اینترنتی و رایانه‌ای در فعالیت‌های فراغتی تاثیرگذاری فناوری واطلاعات

بحث و نتیجه گیری

یافته‌ها بیان گر آن است که تعداد ۴۹ کد اولیه غیرتکراری با حداقل هم‌پوشانی از عبارات و جملات کلیدی مصاحبه‌ها استخراج گردید که در قالب ۱۵ زیر طبقه و ۶ طبقه تجمیع و دسته‌بندی گردیدند، مقوله‌های اصلی شامل هنجارهای فرهنگی، رویدادهای اقتصادی، حکمرانی موثر، ضمانت قانونی، جامعه پذیری و سبک زندگی دیجیتالی هستند؛ هر کدام از مقوله‌های اصلی در دسته‌های انتزاعی پایین‌تر قرار گرفته است که هنجارهای فرهنگی از عوامل نفوذ، پیشینه تاریخی و فرهنگی ایران، توسعه آموزه‌های دین اسلام، تاثیر عملیات روانی کشورهای متخاصم با ایران تشکیل شده است. رویدادهای اقتصادی شامل تحریم‌های بین المللی، وضعیت اقتصادی داخل کشور، وضعیت معیشتی افراد جامعه است. حکمرانی موثر شامل نداشتن ثبات سیاسی و حمایت مسئولین در سطح کلان کشور است. ضمانت قانونی نیز ضعف قوانین در سطح کلان کشور و اصلاح قوانین را در بر می‌گیرد. جامعه‌پذیری شامل شکل‌گیری روابط مجازی و همسوسازی جریانات اجتماعی است و سبک زندگی دیجیتالی متشکل از تغییرات سبک زندگی بواسطه فضای مجازی و جذابیت در تولید محتوای برنامه‌های مجازی است.

در مطالعات انجام گرفته در این زمینه مطرح شده است که پنج اولویت دانشجویان برای مشارکت در فعالیت‌های فوق‌برنامه ورزشی به ترتیب انگیزه‌های کسب سلامتی، تعامل و شناخت اجتماعی، رقابت ورزشی، نشاط و شادابی و پیشرفت مهارت بودند (۲۲).کشورهای منتخب بر اهداف فرهنگی و اجتماعی فعالیت‌های فوق‌برنامه تأکیددارند. هم چنین عملکردهای مختلف این فعالیت‌ها عمدتاً به سمت هویت فرهنگی، انسجام اجتماعی و توسعه حرفه‌ای معطوف شده بود. برنامه ریزان

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-10-10]
[DOI: 10.18502/tbj.v21i3.10897]

آموزشی ایران در دانشگاه تربیت‌معلم و وزارت آموزش‌وپرورش باید در نظر بگیرند که فعالیت‌های فوق‌برنامه یکی از مناسب‌ترین، جذاب‌ترین و غیرمستقیم‌ترین روش‌ها برای آموزش نسل جوان معلمان است (۲۳). مشارکت در فعالیت‌های فوق‌برنامه موجب افزایش مهارت‌های بین فردی و رفتارهای حرفه‌ای در دانشجویان می‌شود (۲۴). همچنین هدایت و سازمان‌دهی فعالیت‌های فوق‌برنامه ممکن است منجر به کاهش سطح فرسودگی شغلی شود؛ بنابراین، بهبود مهارت‌های رهبری دانشجویان باید در برنامه‌ریزی درسی مورد توجه قرار گیرد و تأکید بیشتر بر کیفیت مشارکت در فعالیت‌های فوق‌برنامه شود (۲۵). با توجه به اصول و سیاست‌های تدوین‌شده، بازبینی و بازنگری مجدد درزمینه آیین‌نامه‌ها و بخشنامه‌های مرتبط با فعالیت‌های فوق‌برنامه مدارس و دانشگاه‌ها ضروری به نظر می‌رسد (۲۶). نتایج مطالعات بررسی شده حاکی از هم‌راستایی نتایج استخراجی در مطالعات پیشین با بخشی از نتایج مطالعه حاضر است.

با در نظر گرفتن عوامل تاثیرگذار بر توسعه فعالیت‌های اوقات فراغت در دانشگاه فرهنگیان، که یک دانشگاه منحصر به فرد است؛ این امکان را برای مدیران و برنامه‌ریزان این مجموعه دانشگاهی فراهم خواهد کرد که برای پیشرفت هر چه بهتر معلمان و دبیران آینده گام بردارند. عوامل استخراجی در پژوهش حاضر به این دلیل این که جزء عوامل بیرونی هستند و دانشگاه فرهنگیان را تحت تاثیر خود قرار می‌دهند نیاز به سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی کلان در سطح کشور است و عواملی که مانع توسعه فعالیت‌های اوقات فراغت خواهند شد مانع زدایی گردند و عواملی نیز که در مسیر توسعه قرار دارند، تقویت شوند. هم چنین عواملی نیز در این بین به چشم خواهد خورد که علاوه بر تمرکز بر پدیده محوری پژوهش کارکردهای غنی دیگری نیز در ابعاد مختلف برای توسعه پایدار کشور همراه دارد. ارتقا جایگاه معلم در جامعه سبب توسعه همه جانبه خواهد شد.

آموزش و پرورش اگر در مسیر درستی گام بردارد می‌تواند نسلی را برای امروز و آینده پرورش دهد تا جامعه به مکانی امن و قابل اطمینان برای زندگی اشخاص حقیقی و حقوقی خود تبدیل گردد که بدون در نظر گرفتن نقش معلمان این هدف واهی است بنابراین فراهم کردن شرایط فعالیت اوقات فراغت دانشجو- معلمان سبب رشد و تعالی آنان و در نهایت سبب رشد و اعتلای نظام آموزشی کشور خواهد شد. پیشنهاد می‌شود که عوامل استخراجی با لحاظ کردن مقولات مرتبه‌های پایین‌تر در تدوین برنامه راهبردی در راستای تحول آفرینی در حوزه فعالیت اوقات فراغت و رسیدن به مطلوبیت سازمانی وارد شود و این برنامه‌ها بصورت برنامه‌های عملیاتی به مورد اجرا گذاشته شود. پژوهش حاضر در زمان حال صورت گرفته است لذا برای تعمیم نتایج در آینده بایستی احتیاط لازم صورت گیرد و این موضوع از محدودیت‌های پژوهش می‌باشد.

تعارض منافع

هیچگونه تعارض منافعی از سوی نویسندگان گزارش نشده است.

تقدیر و تشکر

بدینوسیله از مشارکت‌کنندگان، کارشناسان و صاحب نظرانی که در انجام این مطالعه با گروه پژوهش همکاری نموده‌اند، تقدیر به عمل می‌آید.

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-10-10]

[DOI: 10.18502/tbj.v21i3.10897]

References

1-Gholampour M, Pourshafei H, Faraskhah M, Ayati M. Explanation of the ethical education components of teacher-student based on upstream documents of farhangian university. Ethics in Science and Technology.2021;15(4): 86-95.[Persian]

2-Ahmadi S, Ahmadi M S, Ramazani A. Assessing the education quality of faculty members from students' viewpoint at zanjan farhangian university. Jundishapur Education Development Journal Quarterly Journal of Medical Sciences Education and Development Center.2020; 4: 707-15 .[Persian]

3-Badleh AR. The study of the provision of professional and specialized services of information and communication technology (ICT) of Farhangian university on educational system developments. Journal of Educational Planning Studies. 2018; 7(13): 28-45.[Persian]

4-Aeini B. An assessment of the satisfaction of students-teachers with the quality of cultural programs at Farhangian university in the province of kordestan. Research Quaterly of Islamic Education and Training.2021;1(1): 43-61.[Persian]

5-Mir Mohammad Tabar S A, Noghani Dokhtabmani M, Muslimi R. Factors affecting leisure time (A meta-analysis of existing research). Social Development & Welfare Planning.2016; 7(24): 165-94.[Persian]

6-Kalhori P, Akbari Yazdi H. Relationship between service quality (based on QUESC model) and satisfaction and future intention students in extracurricular sport activities in Azad university of Hamedan. Sport Management Studies .2019; 11(53): 181-98 .[Persian]

7-Diaz-Iso A, Eizaguirre A, Garcia-Olalla A. Understanding the role of social interactions in the development of an extracurricular university volunteer activity in a developing country. International Journal of Environmental Research and Public Health. 2020; 17(12): 1–17

8-Ganjeh SAR, Namvar H, Aghayousefi A R, Navabakhsh M. Determining the roles of leisure time among adolescents and young people and the impact of psychological factors. Commonity Health. 2020; 7(4): 430-45.[Persian]

9- Sanaei T. Conceptual geometry of leisure with sociological, psychological, ethical approach. Marifat Akhlaqi. 2013; 4(1): 94-111.[Persian]

10-Bakoban R, Aljarallah S. Extracurricular activities and their effect on the student's grade point average: statistical study. Educational Research and Reviews .2015; 10(20): 2737-44.

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-10-10]

[DOI: 10.18502/tbj.v21i3.10897]

11-Diaz-Iso A, Eizaguirre A, Garcia-Olalla A. Extracurricular activities in higher education and the promotion of reflective learning for sustainability. 2019; 11(17): 1-18.

12-Karunanayake D, Amarathunga TPNK, Vimukthi NDU. Girl's academic performance: single sex schools versus coeducational schools. International journal of Advanced Research and Review. 2020; 5(11): 43-53.

13-Tabarsa E. Leisure time management: A new approach toward employee's loyalty. Journal of Management and Strategy .2013; 4(3): 65-80.

14-Mansouri M, Farzan F, Hamidi M. Paradigm model of students' leisure time spending. Sport Physiology Management Investigations. 2020; 2(12): 125-40.[Persian]

15-Gorbunova N V, Kalimullin Aydar M. Simulation of the process of training the future primary school teachers for organizing extracurricular activities. Elementary Education Online. 2017; 16(4): 1860-72.

16-Fares J, Saadeddin Z, Al Tabosh H, Aridi H, El Mouhayyar Ch, Koleilat M, Karim ch, El Asmar Kh. Extracurricular activities associated with stress and burnout in preclinical medical students. Journal of Epidemiology and Global Health .2016; 6(3):177-85.

17-De Prada C, Elena M, Mercedes P. The acquisition of teamwork skills in university students through extra-curricular activities. Education Training .2020; 1(63): 1-17

18-Civitci A. Perceived stress and life satisfaction in college students: belonging and extracurricular participation as moderators. Procedia-Social and Behavioral Sciences. 2015; 205: 271-81.

19-Heidarinejad S, Lisani Joybari F. Survey of students' satisfaction in the dormitories of Shahid Chamran University of Ahvaz from the above activities of the sports program. Journal of Management and Motor Behavior .2009; 1-14.[Persian]

20-Amirtash AM. Extracurricular activities and leisure with emphasis on sports activities in Tehran teacher training university from the perspective of faculty members and staff. Olympic Quarterly. 2004; 12: 37-52.[Persian]

21-Urlings-Strop LC, Themmen AP, Stegers-Jager KM. The relationship between extracurricular activities assessed during selection and during medical school and performance. Advances in Health Sciences Education.2017; 22(2): 287-98.

22-Emami SS, Heydarinejhad S, Safinya P. Motivational factor analysis of student participation in university's intramural activities. Research on University Sport. 2014; 2(5): 65-80.

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-10-10]

[DOI: 10.18502/tbj.v21i3.10897]

23-Mosapour Miyandehi P, Peyronaziri A, Galyan Moghaddam Kh. A comparative study of extracurricular activities in teacher education systems of Australia, Germany and the United States: lessons for Iran. Iranian Journal of Comparative Education.2018; 1(3): 36-60.

24-Jamal A. Developing interpersonal skills and professional behaviors through extracurricular activities participation: a perception of king Abdulaziz university medical students. Journal of King Abdulaziz University-Medical Sciences.2012; 19(4): 3-24.

25-Almalki S, Almojali A, Alothman A, Masuadi E, Alaqeel M K. Burnout and its association with extracurricular activities among medical students in Saudi Arabia. International Journal of Medical Education.2017; 8: 144-50.

26-Sadeghi A, Bahman Abadi S. Determining principles and formulating general policies of supplementary and extracurricular activities in Iran's schools and universities. Quarterly Journal of New Thoughts on Education.2018; 14(2): 7-39.

[Downloaded from tbj.ssu.ac.ir on 2026-10-10]

[DOI: 10.18502/tbj.v21i3.10897]